

Przeczytaj fragment tekstu Joanny Bator pt. „Podziwianie, zachwycajcie się” z książki „Rekin z parku Yoyogi”.

Luty to na wyspie Honsiu czas kwitnienia *ume*, śliw. W przeciwieństwie do *sakury*, sławnych drzew wiśniowych, śliwy są skromniejsze. Ich kwiaty, we wszystkich odcieniach różu, od jasnego jak dziecięcy policzek do głębokiej fuksji, trzymają się na gałęziach uparcie i długo. Pachną oszalamiająco. Zapach śliw to słodycz podszyta słoną bryzą i ten aromat na zawsze połączony jest w mojej pamięci z Japonią, to olfaktoryczny odpowiednik piątego smaku *umami*, który odkryty został dzięki wrażliwości japońskiego podniebienia profesora Kikunae Ikedy. Gdy spadnie śnieg, taki, jak zdarza się w Tokio najwyżej raz w roku, gwałtowny, mokry, zanikający w ciągu kilku godzin, mieszkańcy miasta biegną tam, gdzie rosną *ume*. Fotografują delikatne różowe kwiaty z czapeczkami śniegu i kroplami wody. Matki z dziećmi, pracownicy spieszący po lunchu do biur, starszuszowie, którzy w tym kraju są zwykle posiadaczami najdroższego sprzętu fotograficznego. Wszyscy fotografują. Bywa, że na jedną śliwę, a są to drzewa drobne i niewysokie, przypada kilkanaście osób ogarniętych pragnieniem utrwalenia piękna. Na kampusie mojego uniwersytetu, otwartym dla mieszkańców dzielnicy, nieraz musiałam walczyć o dobre stanowisko, choć zdarzało się też, że jakiś uprzejmy człowiek wskazywał mi wyjątkowo, jego zdaniem, urodziwy kwiat, na szczególnie ukształtowanej gałęzi. Yukio Mishima mógł napisać *Wiosenny śnieg* tylko tu, gdzie mieszkańcy potrafią podziwiać kwiaty wyrosłe nawet na cmentarzysku, przez które przeszło tsunami.

Urodą *ume* można się cieszyć przez kilka tygodni. To dla wielu Japończyków jest argument przeciw śliwom i za wiśniami, bo w estetyce tego kraju ulotne piękno cenione jest wyjątkowo wysoko. Rozmowy o tym, czy woli się wiśnie, czy śliwy, czy może jednak najbardziej zachwyca nas bujny urok kwitnących drzew brzoskwiniowych, nie należą do rzadkości. Gdy zostałam o to zapytana po raz pierwszy i okazało się, że podobnie jak moja japońska rozmówczyni wolę *ume*, bo wchodzę w wiek, gdy raczej trwałość piękna leży mi na sercu niż jego oczywiste przemijanie, zostało to odebrane jako oznaka głębokiego duchowego pokrewieństwa. Podoba mi się japońska powaga w kontemplowaniu piękna, kiedy grupa starszych panów z ogromnymi obiektywami, w kapelusikach i kamizelkach jak reporterzy wojenni, fotografuje pierwszy rozkwitły kwiat, który zapowiada nadejście wiosny. Takie obrazki można zobaczyć w reprezentacyjnych parkach i na małych skwerach, na górskich szlakach i w wielkich betonowych miastach.

olfaktoryczny - odbierany węchem, węchowy

umami - piąty smak oprócz słodkiego, słonego, kwaśnego i gorzkiego

I. Zadania do tekstu

1. Narrator w tekście:

- | | |
|---|---|
| ☐ A) ujawnia własne doświadczenia | ☐ B) nie wyraża własnej opinii |
| ☐ C) stara się zachować neutralność wobec opisanego zjawiska | ☐ D) jest osobą młodą |

2. Charakterystyczne dla Japończyków jest:

- | | |
|--|---|
| ☐ A) sadzenie drzew owocowych w mieście | ☐ B) podziwianie tego co delikatne, unikalne |
| ☐ C) fotografowanie podczas przerwy w pracy | ☐ D) ukazywanie w sztuce kwiatów śliwy |

3. Podkreślony fragment:

- | | |
|--|--|
| ☐ A) wyraża tęsknotę za Japonią | ☐ B) nie odnosi się do świata przedstawionego |
| ☐ C) ma charakter oceniający | ☐ D) zawiera metaforę działającą na zmysły |

4. Japońskie słowo *sakura* oznacza:

- | | | | |
|--|--|-----------------------------------|------------------------------------|
| ☐ A) kwitnienie | ☐ B) wiosenny śnieg | ☐ C) śliwy | ☐ D) wiśnie |
|--|--|-----------------------------------|------------------------------------|

5. Według informacji zawartej w tekście:

- | |
|---|
| ☐ A) Japończycy bardziej od kwiatów śliw cenią kwiaty wiśni |
| ☐ B) opinie w sprawie kwiatów wiśni i śliw są różne |
| ☐ C) śliwy kwitną krócej i mniej intensywnie od wiśni |
| ☐ D) Japończycy nie lubią się spierać o wyższość wiśni nad śliwami |

6. Opisane zjawisko, które wywołuje gorączkę fotografowania:

- | | |
|---|--|
| ☐ A) można obserwować przez kilka tygodni | ☐ B) zdarza się w wyjątkowych warunkach atmosferycznych |
| ☐ C) angażuje uwagę głównie osób starszych | ☐ D) występuje tylko w parkach miejskich |

II. Zadania do lektur

7. Fraszka do gór i lasów ukazuje:

- | | |
|---|---|
| ☐ A) głównie piękno przyrody | ☐ B) zmienność ludzkiego losu |
| ☐ C) uroki młodości | ☐ D) tęsknotę za podróżowaniem |

8. We fraszce do gór i lasów podmiot liryczny nie wymienia:

- | | |
|---|---|
| ☐ A) swoich podróży | ☐ B) okresów życia człowieka |
| ☐ C) różnych ról społecznych | ☐ D) korzyści wieku dojrzałego |

9. Zwrot do Boga występuje we fraszce:

- | | |
|---|--|
| ☐ A) <i>Na dom w Czarnolesie</i> | ☐ B) <i>Na swoje księgi</i> |
| ☐ C) <i>Do gór i lasów</i> | ☐ D) <i>Do fraszek</i> |

10. Tytułowy doktor Hiszpan z fraszki Kochanowskiego:

- | | |
|--|--|
| ☐ A) namawia towarzyszy do biesiadowania | ☐ B) wpuszcza biesiadników do swojej komnaty |
| ☐ C) wcześniej opuszcza uczujących towarzyszy | ☐ D) nie daje się zmusić do opróżnienia dzbanka |

11. W utworze *Do fraszek* podmiot liryczny:

- | | |
|--|--|
| ☐ A) ukazuje fraszki jako labirynt | ☐ B) zachęca, by z fraszek wyczytać jego prawdziwe myśli |
| ☐ C) porównuje poetę do rzemieślnika Dedala | ☐ D) przekonuje, że fraszki opisują radosne momenty życia |

12. *Statek tych czasów nie płaci,/ Pracą człowiek próżno traci.*- słowa fraszki *Na swoje księgi* sugerują, że:

- | | |
|--|---|
| ☐ A) powaga i pracowitość nie przynoszą korzyści | ☐ B) wysiłek pracujących jest kiepsko opłacany |
| ☐ C) sumienną pracą trudno zdobyć coś stałego, niezmiennego | ☐ D) nie warto pracować bez zapłaty |

13. *Fraszki nieprzeplacone, wdzięczne fraszki moje [...]* - cytat:

- | | |
|--|--|
| ☐ A) jest fragmentem apostrofy | ☐ B) stanowi metaforę |
| ☐ C) wskazuje, że utwór należy do liryki opisowej | ☐ D) zawiera uosobienie |

14. Dialog może występować w utworach:

- | | |
|--|---|
| ☐ A) epickich i dramatycznych | ☐ B) dramatycznych i lirycznych |
| ☐ C) epickich | ☐ D) wszystkich wymienionych wyżej |

15. Zastosowanie alegorii jest typowe dla:

- | | | | |
|------------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------|
| ☐ A) satyry | ☐ B) fraszki | ☐ C) ballady | ☐ D) bajki |
|------------------------------------|-------------------------------------|-------------------------------------|-----------------------------------|

III. Nauka o języku

16. Archaizm zawarty jest w cytacie:

- | |
|---|
| ☐ A) <i>Ale śmiechy, ale żarty/ Zwykły zbierać moje karty.</i> |
| ☐ B) <i>Dziś żak spokojny, jutro przypasany/ Do miecza rycerz.</i> |
| ☐ C) <i>Od jednej przyszło aż więc do dziewięci,</i> |
| ☐ D) <i>Wywieść go móc nie będą, tak tam ścieżki myłne.</i> |

17. Czasownikiem przechodnim jest:

- | | | | |
|-------------------------------------|------------------------------------|-------------------------------------|------------------------------------|
| ☐ A) ulecieć | ☐ B) zasiać | ☐ C) brzmieć | ☐ D) wrócić |
|-------------------------------------|------------------------------------|-------------------------------------|------------------------------------|

18. Wypowiedzenie *Pierwszy zbiór fraszek Kochanowskiego został wydany w 1584 roku.*:

- | | |
|--|---|
| ☐ A) zawiera orzeczenie imienne | ☐ B) jest zdaniem bezpodmiotowym |
| ☐ C) zawiera przymiotnik | ☐ D) jest równoważnikiem zdania |

19. Zdaniem współrzędnie złożonym przeciwstawnym jest:

- | | |
|---|--|
| ☐ A) Mimo że kupił narty, nie założył ich. | ☐ B) Kupił narty, ale nigdy ich nie założył. |
| ☐ C) Kupił narty, toteż wyjechał na zimowisko. | ☐ D) Ponieważ kupił narty, wyjechał na zimowisko. |

20. Podmiot logiczny jest w zdaniu:

- | | |
|---|---|
| ☐ A) Szukajcie uważnie śladów na śniegu. | ☐ B) Zimą w koło paśnika nie brakuje tropów saren. |
| ☐ C) Zatarło wszystkie ślady. | ☐ D) Tropy zwierząt i ślady ludzi zawiodły nas do leśniczówki. |

21. Imiesłowem przymiotnikowym czynnym jest:

- | | | | |
|--|--------------------------------------|---------------------------------------|--|
| ☐ A) znaleziony | ☐ B) szukając | ☐ C) szukający | ☐ D) znalazłszy |
|--|--------------------------------------|---------------------------------------|--|

22. Funkcji orzeczenia nie pełni wyraz:

- | | | | |
|------------------------------------|-------------------------------------|------------------------------------|-----------------------------------|
| ☐ A) uszyto | ☐ B) uszyjmy | ☐ C) szycie | ☐ D) szyli |
|------------------------------------|-------------------------------------|------------------------------------|-----------------------------------|

23. Kolokwializm pojawił się w wypowiedzi:

- | | |
|--|--|
| ☐ A) Ojciec skoczyłby za nim w ogień. | ☐ B) skoczna muzyka |
| ☐ C) Wyjazd za granicę był skokiem na głęboką wodę. | ☐ D) Zaraz skoczę po klucz. |

24. Uproszczenie grupy spółgłoskowej następuje w wymowie wyrazu:

- | | | | |
|------------------------------------|------------------------------------|-----------------------------------|--------------------------------------|
| ☐ A) strzyc | ☐ B) brzdąc | ☐ C) szkło | ☐ D) zjadłszy |
|------------------------------------|------------------------------------|-----------------------------------|--------------------------------------|

25. Trzy głoski bezdźwięczne są w wyrazie:

- | | | | |
|-------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------|-------------------------------------|
| ☐ A) mrożony | ☐ B) kosztowny | ☐ C) bliski | ☐ D) darmowy |
|-------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------|-------------------------------------|

26. Udźwięcznienie pojawiło się w wyrazie:

- | | | | |
|------------------------------------|-----------------------------------|-------------------------------------|------------------------------------|
| ☐ A) choćby | ☐ B) każdy | ☐ C) słuszny | ☐ D) kluska |
|------------------------------------|-----------------------------------|-------------------------------------|------------------------------------|